

در شماره پیش، معرفی چاپ دوم قرآن استاد خرمشاهی به علت اشتباه در صفحه آرای، مجدداً گردید. اینک با پرورش از خوانندگان، دوباره همان مقاله را در ذیل، ملاحظه می فرمایید:

زیبای بی بزک

چاپ دوم قرآن کریم

ترجمه بهاء الدین خرمشاهی

چاپ دوم قرآن کریم یا ترجمه زیبای استاد بهاء الدین خرمشاهی، به تاریخ ۱۱۰۰ جلد، در آستانه بهار قرآن، ماه مبارک رمضان، یعنی حدود شش ماه پس از چاپ اول انتشار یافت.

در برخی از ترجمه‌ها می‌فرمان، مترجم قام نیروی خود را در یکی دو صفحه اول و با سوره‌های کوتاه آخر قرآن ویا بعضی آیات مشهور، مترجم می‌کند. مثل مغازه‌های شب عید که «وینتر» یا پنجره را هفت قلم می‌آریند اما وقتی با به درون می‌گذاری از هیچ‌یک از آنچه بیرون دیده‌ای، خبری نیست! یا مثل درختکاری کثرت آبیاری تهران، هم چشم انداز دو سه ردیف آن سورتراز لب جاده، تا آفاق بیابان است!

ترجمه خرمشاهی، مطلقاً از نوع این ترجمه‌ها نیست. باید در نه توری جنگل سربسز این ترجمه سرک کشید و نگاه زیبای‌های دردم تنیده و برهم انباشته و پنهان مانده را در زوایا و خجایای آن دید. به این آیه دقت کنید:

وَ كَتَبْنَا لَهُلِكَ الْكِتَابُ لَوْ تَرَوْكَ مُنَ بَعْدَ إِسْرَائِكَ كَفَّارًا

حَسَدًا مِّنْ عِنْدِ نَفْسِهِمْ مِمَّا عَدَا تَبِينَ لَهُمْ اَلْحَقُّ فَاعْلَمُوا وَاصْبِرُوا

حَتَّىٰ يَأْتِيَ اَللَّهَ بِأَمْرٍ اَللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

و اکنون ترجمه را با دقت بخوانید، بسیاری از اهل کتاب با آنکه

حق بر ایشان آشکار شده است، به انگیزه رشکی که در دل دارند

خوش دارند که شما را پس از ایستادن کافر گردانند. بکارید و

بگذرید تا خداوند فرمان خوشی را به میان آورد. آری خداوند بر

هر کاری تواناست.

به ساختمان شوره، سوز و استوار و در همان حال

دور از دسترس آید. نگاهی بیفکند، بعد ترجمه

صحیح، سهل و متنوع و زیبای آن را دوباره بخوانید. بی‌گمان اگر

(به قول فارسی دان‌های امروز) مشکلی در امر انصاف نداشتی

باشید، با من سخن و همدل خواهید شد که خداوند پاداش

چهار سال زحمت پیاپی مترجم را، در ترجمه خود می‌بینی قرآن

پارسی به او باز پس داده است.

اکنون به تفاوت‌های این دو چاپ نظری بیفکنیم:

- چاپ اول در قطع رحلی بود.

- چاپ دوم در قطع استاندارد قرآن یعنی قطع وزیری و طبعاً

از رانتر و رانده است.

- چاپ اول با همه زیبایی، به وسیله‌ی دیونفر ویرایش شده

بود اما دوبار ویرایش نشده بود.

- چاپ دوم،

زیباتر شده است که همان دو تن، یک بار دیگر هر یک با سه ماه

تلاش، تمام آن را دوباره ویرایش و نیز از برخی سبوه‌های چاپی در چاپ اول، پیراسته اند.

- چاپ اول هم در زهر صفحه، تفسیرها و توضیح‌های

کوتاه داشت و هم در انتهای کتاب، بی‌گفتاری که در واقع «خود

دوازده کتاب و رساله‌ی مهم و بزرگ بود در زمینه‌ی چند و چون

ترجمه و قرآن پژوهی، هم قرآن باقرآن، بحث تفسیر نابذری

قرآن، کلمات فارسی در قرآن و فهرست‌ها و کلید‌های چند گانه و

از همه برتر: واژه نامه‌ی جامع و کامل غربی - فارسی قرآن با

ذکر ریشه‌ها و شاخه‌ها و سرشاخه‌های هر لغت و ...

- چاپ دوم، برای احتراز از افزوده شدن طول و حجم کتاب، طبعاً

تنها سه چهار فهرست بسیار لازم را همراه با خلاصه‌ای جامع از

«گفتار مترجم» در چاپ اول، دارد که خود نمونه و الگوی زیبای

خلاصه نویسی است. و نیز گفتاری کوتاه (در ۸ صفحه) ویژه‌ی

چاپ دوم در پایان کتاب آمده است که خواندنی است.

آنچه در چاپ اول و دوم، هیچ تغییری نگردیده است

زیبایی ترجمه خرمشاهی است.

*

هنگامی که چاپ اول منتشر شد، چندین نقد و بررسی در

مطبوعات و دیگر رسانه‌های کشور در مورد آن عرضه شد که نشانه

توجه کامل جوامع فرهنگی به این ترجمه، زیبای بی بزک - بود.

یکی از نقدها از دانشان نویسی نامدار معاصر آقای هوشنگ

گلشیری، به آنکه همدلی، هابی با مترجم، داشت اما حاوی

تعبیر غیر متصفانه‌ی «نروزنامه‌ای» هم بود و موجب رنجش

استاد خرمشاهی شد و گفتگویی قلمی آغاز گشت و متأسفانه به

جدل و جدال کشید و چند شماره در روزنامه سلام ادامه یافت.

دو خطی هم به باوری این با آن برخاستند و اگر چه در دعوا حلوا

خبر نمی‌کنند اما بعضی در گوشت که آقای گلشیری کاسه

داغ تراش شدند، اگر چه چراغ استدلالشان، نوری نداشت و تجریری

حقیقت در پس پرده‌های اغراض دیگر پنهان ماند.

*

باری، هر چه بود گذشت و آنچه با زمانه‌ی این واقعیت روشن

بود که ترجمه از سوی محافل دانشگاهی و مردم، استقبال شد و ده

هزار نسخه در مدتی کمتر از ۶ ماه به فروش رفت.

اینک چاپ دوم، با پانزده هزار نسخه در زمینه‌ی دوم ارسال

انتشار یافته و این چراغی است که ایوب بر افروخته است ...

چاپ دوم قطع رحلی در ایران، نیز، با حذف و اصلاح

سبوه‌های چاپی چاپ اول، انتشار یافت.

کار چاپ مجدد قطع رحلی در خارج هم (چاپ چهارم ترجمه

و چاپ سوم قطع رحلی)، برپه اقام است و مقدمات چاپ کامپیوتری

آن دروسی دی، هم فراهم آمده است.

*

انتشار چاپ دوم را به ناشران پرتلاش و سختکوش

و هنرآفرین آن: نشر تلوگراف و نشر جامی و به سخاقت قرآنی کشور

و دانشگاه‌ها، تعنت می‌گویم.

سید علی موسوی گرامرودی